

Sedmdesáté výročí pochodu smrti ze Straubingu do Dachau – 25. dubna 1945.

Vypráví Jaroslav Kozák.

Chtěl bych touto vzpomínkou vzdát hold všem těm, kteří se zúčastnili tohoto pochodu smrti a tento těžký úděl fašistické mašinerie nepřežili.

Můj otec Václav Kozák veden pod číslem 492/44 se tohoto pochodu zúčastnil, ale bohužel konce války se nedožil. Na základě výpovědi svědků, kteří se pochodu zúčastnili jsme o otci získali informaci, že byl naposledy viděn ve vesnici Haldenberg, když šel obstarat nějaké jídlo do zdejšího statku, odkud se už nevrátil. 30. dubna 1945 to bylo naposledy, co byl spatřen živý, což nám potvrdili jeho spoluvězni pan Antonín Hotovec st., Ota Musil ze Suchdola a Josef Kejmar z Lysolaj. O osvětlení smrti otce nám pomáhal pan František Sobotka ze Suchdola, který se též vrátil z koncentračního tábora a zároveň byl určen mým poručíkem, ale ani on nezískal více informací. Po ukončení a zklidnění válečné hysterie se matka vydala hledat otce přímo do Německa, požádala o pomoc i Mezinárodní červený kříž, ale vše bez úspěchu. Po ukončení základní vojenské služby, jsem navštívil pana Hotovce st., ale žádné jiné informace, které by vedly k posledním krokům mého otce jsem nedostal, jen mi bylo sděleno, že už uteklo hodně vody, abych to nechal spát.

Bude - li mně zdraví sloužit, chtěl bych nahlédnout do archívů gestapa, ale i do spisu naší policie, co si na otce vedla. Nakonec bych chtěl zkusit oslovit vedení vesnice Haldenbergu, zda by se něco nenašlo v místní kronice.

V roce 1987 v dubnu, vyšel v Rudém Právu článek pod názvem „Vězeň č. 1864/42 o Straubingu.“ Vyžádal jsem si v redakci adresu pisatele článku, jelikož jsem zjistil, že byl ve stejném pochodu smrti jako můj otec. Po vzájemné dohodě jsem se spolu s manželkou, matkou a sestrou rozjel za panem Stanislavem Vlkem do Uherského Hradiště. Nyní bych se rád podělil o autentické vzpomínky, tak, jak byly panem Vlkem zapsány, spolu s některými mými poznámkami, které jsem v určitých pasážích učinil:

...Na Straubing v NSR, o kterém vyšla v Rudém Právu zmínka mám velmi špatné vzpomínky, jako vězeň, který si odpykával pětiletý žalář. Od 9.března 1942 jsem prošel gestapáckými věznicemi v Uherském Hradišti, Brně, Kounické koleje, Breston, Vídeň, Elizabeth Promede a konečně 9.3.1943 věznice Straubing. Tam panovaly zákony, že kdo například zvedl jablko nebo cokoli jiného, šel okamžitě k raportu. Kdo na pracovišti nesplnil normy, šel na lékařskou prohlídku, zda vydrží stanovený trest, který mu musel být uložen. Nejméně týden ve studené cele a jednou za tři dny šálek studené polévky a kousek chleba. Po odpykání trestu už mnohým svítilo přes uši, což bylo známkou brzké smrti. V roce 1943 bombardovali spojenci různé vojenské závody v Německu a tak se výroba přemístila do věznice ve Straubingu. V dílnách bylo zaměstnáno 1000 až 1200 vězňů a pracovalo se na dvě směny. Dne 5. listopadu 1944 byl bombardován i Straubing a většina dílen byla zničena. Okamžitě byly dovezeny nové stroje a umístěny ve sklepích pod věžeňskými celami. V roce 1944 byla zničena velká věznice v Drážďanech, včetně popravčí budovy. Vězně odsouzené k popravě převezli do Straubingu. Bylo jich okolo 350. Okamžitě se začala stavět sekýrárna, která byla dostavěna v dubnu 1945 a do provozu měla být uvedena 25. dubna 1945. V noci z 24. na 25. dubna 1945 nás bachaři vzbudili k pochodu. Museli jsme nastoupit na věžeňský dvůr s jednou dekou a šálkem. V 6 hodin ráno vyrukovalo 350 vězňů do Dachau. Cesta byla úmorná, ti kteří nebyli schopni jít byli zastřeleni. Trasa pochodu smrti vedla ze Straubingu do Landshutu, Freisingu a dál do Dachau. Pochodovalo se od 6 hodin ráno do oběda, kde jsme dostali kousek chleba a trochu vodové polévky a po hodině

odpočinku opět pochod do 19 hodin. Večeře byla obdobná obědu. Spali jsme vždy na louce, po dvou, jedna deka pod sebe a druhou jsme se přikryli.

27. dubna jsme nocovali před Freisingem. Po 20. hodině se přihnala bouřka a my museli stát s dekou na hlavě. Pršelo celou noc a celý den. Přešli jsme přes Freising a tam

J sme se dozvěděli, že je Dachau obsazen. Vrátili jsme se do Freisingu, kde nás ubytovali ve stodolách. V mokrých hadrech, ráno nástup k pochodu bez cíle Dolním Bavorskem. V pondělí 29. dubna jsme přenocovali v údolí řeky Isavy. Oheň jsme rozdělát nesměli, jelikož přes nás létali šrapnely. Ráno jsme odmítli jít dál. Postavili před nás kulometry a museli jsme pochodovat dál. Došli jsme do nějaké osady, ulehli ve stodolách a čekali co se bude dít.

Ráno přijeli Američané, ale o nás velký zájem neměli. Dali nám pár sáčků na odvěšvení a pár bochníků chleba. Náš doprovod jsme odzbrojili a zavřeli do sýpek. V osadě jsme zůstali do 16. května, kdy pro nás přijela vojenská auta a vezla nás domů. Před vjezdem do Domažlic nás vítala vypálená budova školy. To byla naše vlast a my zpívali naši hymnu.

Toto bylo sepsáno na základě článku a vzpomínek vězně 1864/42 pana Stanislava Vlka z Uherského Hradiště.

Hluboce se klaním a vzdávám čest před všemi lidmi, kteří se zúčastnili zruďného pochodu smrti fašistické zruďné mašinérie.

Jaroslav Kozák – syn Václava Kozáka, 1/2015

www.historiesuchdola.cz

